

Helena Jandová: *Formy budování lokální identity u novousedlíků obce Dolín*. Praha: FHS UK 2014, 78 s. + přílohy.

Helena Jandová se ve své bakalářské práci věnuje tématu namnoze aktuálnímu a v současných sociálních vědách relevantnímu – otázce lokální identity. Rozhodla se na příkladu novousedlíků obce Dolín sledovat, zda, jak a v jakých kontextech se lokální identita jakožto vztahování se k místu současného bydliště utváří, jaké faktory při tom hrají roli a zda může být tento proces ovlivněn specifickou podobou současného veřejného života – aktivitami, jež jsou v sociologii shrnovány pod pojem občanská participace, a to v institucionalizované i neinstitucionalizované formě.

Teoretické zázemí autorka čerpala dílem z antropologické, dílem ze sociologické literatury, přičemž se primárně zaměřila na problematiku vesnice a vyjednávání lokální identity. Je otázkou, zda se autorka neměla obrátit též k literatuře zabývající se suburbánní problematikou – sledovanou obcí či její částí by dle v textu dostupných informací bylo možné interpretovat též jako suburbium města Slaný, od něhož ostatně leží jen několik kilometrů a jež je jejím správním centrem. Též se nabízí věnovat významnější prostor teoretickým konceptům občanské participace. Na druhou stranu je ale na místě konstatovat, že výše uvedené oblasti autorka pojednala velmi zdařile, systematicky a zejména funkčně. Dokáže totiž s použitými teoretickými koncepty pracovat nejen v teoretické části textu, ale i aplikovat je jako interpretační rámce vlastního empirického výzkumu, potažmo s nimi diskutovat v závěru práce. Domnívám se, že tato kvalita textu vyvažuje i drobná teoretická nedorozumění: 1. v kontrapozici výroků na s. 16 („jedinec je nositelem několika identit“) a 70 („identitu chápu /.../ jako situační a relační“) si nejsem si jista, z jakých pozic tedy autorka k tématu přistupuje (první výrok deklarovanému konstruktivismu příliš neodpovídá); 2. z textu na s. 10 a 14n se jeví neznalost procesu kolektivizace, který je ovšem pro pochopení současné české vesnice významný.

Vlastní empirický výzkum autorka reflektuje v metodologické části bakalářské práce, přičemž systematicky a vyváženě představuje terén a vlastní výzkumné postupy včetně argumentace volby a reflexe jejich konkrétní realizace. Domnívám se, že kombinace polostrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování a analýzy webových stránek obce je zcela adekvátní tématu, stejně jako analýza dat prostřednictvím segmentace a kódování a ostatně i konstrukce samotného vzorku. Z textu však vyvstávají tři etické otázky: 1. jak autorka obhájí svou skrytou identitu výzkumnice v počátcích výzkumu (dokud „nebyla odhalena“); 2. o co se opírala v rozhodnutí zveřejnit pravé jméno obce včetně příslušnosti k městu Slaný; 3. zda se domnívá, že se jí podařilo zachovat anonymitu informátorů. Nerozumím také tvrzení stran zajištění důvěryhodnosti výzkumu (s. 31). Detailní připomínkou k metodologické části práce je pak nesoulad data přistěhování se do obce u Pavla v tabulce na s. 26 a profilech informátorů na s. 27.

Empirickou část práce autorka logicky člení na tři na sebe navazující oddíly. Nejprve se věnuje aktérské reflexi fyzického prostředí domu – obce – okolí obce a v souvislosti s tím reflexi proměny volnočasových aktivit po přestěhování se informátorů do obce; dále se zabývá utvářením a realizací sociálních vazeb v obci a nakonec aktivitám občanské participace opět v souvislosti s angažovaností samotných informátorů a jejich reflexí těchto aktivit. Autorka v těchto oblastech adekvátně představuje data a jejich interpretace, přičemž si všímá zajímavých aspektů problematiky. Vyzdvihla bych např. postřeh ohledně dětí ve veřejném prostoru vs. povahy prostoru soukromého

(soukromá dětská hřiště na zahradách, s. 35), kategorizaci pojetí domova (s. 35nn) a zachycení neformální sociální kontroly v obci (s. 48n a 65). Připravuje si tak terén k závěrečným interpretacím tématu, jež jsou uvedeny jednak v kapitole Lokální identita u novousedlíků (s. 68-70) a jednak v Závěru (s. 70-76).

V těchto bytostně interpretativních pasážích autorka přesvědčuje, že umí vyjmout to podstatné z dat a dílčích interpretací v empirické části a stejně tak obstojně vytěžit použitou odbornou literaturu k tématu. Vedle tří nejasností („informátoři si budují lokální identitu obdobným způsobem“ /s. 70/ - jak lze toto tvrdit jedním dechem s konstruktivistickým pojetím identity?; „V rámci mého výzkumu mně pojem domova zajímal jen v souvislosti s prostorovou dimenzí (Laštovková, 2007), přestože si uvědomuji, že existují i dimenze další“ /s. 71/ - nikde jinde v textu řešeno není; „...vyžadovali, aby na společenských akcích bylo poskytnuto občerstvení a alkohol“ /s. 74/ - opakování dat na místo interpretace) se mi tato část textu jeví jako velmi zdařilá, ba dokonce v rovině dialogu vlastního výzkumu a odborné literatury na úroveň bakalářských prací nadprůměrná. Oceňuji též, že autorka je systematická a konfrontuje takto v závěru všechny roviny svého bádání.

Také z formálního hlediska vykazuje bakalářská práce jen dílčí nedostatky. Tím významnějším je občasná nedůslednost ve formě citací (např. s. 16), méně významným pak výjimečná gramatická pochybení. Text je nicméně psán kultivovaným jazykem, bibliografie i práce s přílohami je v pořádku.

Závěrem. Helena Jandová předložila pečlivě a systematicky zpracovanou bakalářskou práci, v níž prokázala schopnost volby relevantního tématu a jeho řešení v rovině teoretické i empirické. Bakalářská práce Heleny Jandové i přes výše naznačené nejasnosti odpovídá nárokům na FHS UK na bakalářské práce kladeným a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

Praha, 24. 1. 2014

Mgr. Hedvika Novotná